

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

Г.С. ЛОПУШНЯК,
д.е.н., професор, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана,
М.В. ЛИВДАР,
асистент, Національний університет «Львівська політехніка»

Формування бюджетів розвитку місцевих бюджетів України: проблеми та шляхи їх вирішення

Здійснено аналіз надходжень до бюджетів розвитку місцевих бюджетів України. Визначено основні проблеми їх наповнення та внесено пропозиції щодо диверсифікації джерел надходжень. Зокрема, удосконалено порядок зарахування коштів, отриманих від перевиконання планових показників по загальнодержавних податках і зборах, та обґрунтовано пропозиції щодо зарахування частки податку на прибуток до бюджетів розвитку місцевих бюджетів України.

Ключові слова: бюджет розвитку місцевих бюджетів, доходи, видатки бюджетів, податки і збори.

Осуществлен анализ поступлений в бюджеты развития местных бюджетов Украины. Определены основные проблемы их наполнения и внесены предложения по диверсификации источников поступлений. В частности, усовершенствован порядок зачисления средств, полученных от перевыполнения плановых показателей по налогам и сборам, и обоснованы предложения по зачислению доли налога на прибыль в бюджеты развития местных бюджетов Украины.

Ключевые слова: бюджет развития местных бюджетов, доходы, расходы бюджетов, налоги и собрания.

The analysis of budget revenues of local budgets in Ukraine. The main problem of filling and made proposals to diversify revenue sources. In particular, the improved procedure

for transfer of funds derived from surplus targets for national taxes and suggestions regarding the enrollment share of income taxes to the budgets of local budgets in Ukraine.

Keywords: budget of development of local budgets, profits, charges of budgets, taxes and collections.

Постановка проблеми. Бюджет як об'єктивна економічна категорія має здатність значимо впливати на розвиток соціальної та економічної сфери певної системи (держави, регіону), тобто на різні процеси, що призводять до кількісних або якісних змін цих сфер. У період посткризового розвитку, коли актуалізується масове інвестування задля відновлення технологічної бази та модернізації інфраструктури, важливого значення набуватиме такий спеціальний інструмент, як бюджет розвитку місцевих бюджетів.

Завдяки зміні бюджетного законодавства процес формування бюджетів розвитку місцевих бюджетів України зазнав певного реформування, зокрема в частині джерел надходжень. Однак зазначені зміни в основному стосувалися не нових джерел надходжень, а переводу коштів із загального фонду бюджету до спеціального фонду, у складі якого і формуються бюджети розвитку. Саме тому важливим є аналіз зазначеної складової місцевих бюджетів із метою пошуку нових джерел їх наповнення, що сприятиме вирішенню стратегічних завдань соціально-економічного розвитку регіонів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідження проблем місцевих бюджетів в Україні займалася низка відомих вчених, зокрема В. Дем'янишин, О. Кириленко, І. Луніна, К. Павлюк, В. Федосов та ін. Ці та інші науковці ґрунтовно досліджують проблематику складання місцевих бюджетів. Однак на сьогодні досить актуальним питанням є планування надходжень та витрат бюджетів розвитку місцевих бюджетів, оскільки бюджетна реформа ще не завершена, а механізм реалізації бюджетного механізму соціально-економічного розвитку є недосконалим.

Мета статті полягає в обґрунтуванні джерел надходження до бюджету розвитку за рахунок перевищення надходжень по загальнодержавних податках та зборах, що справляються на відповідній території, а також за рахунок відрахування частки податку на прибуток підприємств.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до положень Бюджетного кодексу України у складі спеціального фонду місцевих бюджетів формується бюджет розвитку. Згідно з попередньою редакцією Бюджетного кодексу України використання коштів бюджету розвитку на покриття поточних потреб або бюджетної заборгованості не допускалося. Починаючи з 1 січня 2011 року дещо змінилися акценти щодо напрямів використання бюджету розвитку, у зв'язку із чим всі капітальні видатки місцевих бюджетів (пов'язані як з розширеним відтворенням, так і не пов'язані) мають здійснюватися виключно з бюджету розвитку [1]. Відтак бюджет розвитку був та залишається основою для реалізації стратегій соціально-економічного розвитку територій та середньострокового бюджетного планування.

У ч. 1 ст. 71 Бюджетного кодексу України визначений перелік доходів, які включаються до складу бюджету розвитку місцевих бюджетів, а саме: єдиний податок; дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майно Автономної Республіки Крим, комунальна власність; плата за надання місцевих гарантій та інші [2].

Зазначимо, що згідно із чинною редакцією Бюджетного кодексу України до бюджету розвитку зараховується і податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. На жаль, проаналізувати зазначені надходження ми зможемо тільки у подальших дослідженнях, оскільки початок адміністрування цього податку перенесено 2014 рік.

Як позитив слід відмітити суттєве збільшення у 2011 році частки доходів бюджетів розвитку в загальній структурі доходів місцевих бюджетів України (з 4,7% у 2010 році до 15,3% у 2011 році). Однак зазначене збільшення відбулося в основному через те, що капітальні видатки бюджетних установ починаючи з 2011 року повинні плануватися по спеціальному фонду, задля чого кошти загального фонду передаються до бюджету розвитку.

У 2011 році відбулося і значне збільшення абсолютного обсягу надходжень до бюджету розвитку (рис. 1).

Однак, незважаючи на розширення джерел надходжень до бюджетів розвитку місцевих бюджетів, зазвичай найбільшу частку доходів цих бюджетів становлять субвенції з інших бюджетів, доходи від відчуження майна та землі, а з 2011 року ще й надходження від справляння єдиного податку. Зокрема, у 2011 році із загального фонду місцевих бюджетів до бюджетів розвитку було передано 9,3 млрд. грн., що становило 70,2% усіх доходів бюджету розвитку, у 2012 році – 6,8 млрд. грн., або 48,1% усіх надходжень до бюджету розвитку. Надходження від продажу землі та від відчуження майна становили у 2012 році 1,0 млрд. грн., а у 2011 році – 1,8 млрд. грн. За підсумками 2012 року надходження від єдиного податку стали одним з основних джерел (34,0%) усіх доходів бюджету розвитку, у 2011 році – майже 2 млрд. грн. Однак цей вид надходжень поступає лише до сільських, селищних та міських бюджетів.

Практично ідентична структура надходжень до бюджету розвитку спостерігається і в окремо взятих регіонах. Зокрема, дані табл. 1 свідчать про те, що найбільш вагомим джерелом надходжень до бюджетів розвитку місцевих бюджетів Івано-Франківської області є кошти, що передаються з іншої частини місцевого бюджету за рішенням відповідної ради, надходження від єдиного податку з 2011 року, субвенції з інших бюджетів на виконання інвестиційних проектів та надходження від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Вперше у 2012 році до бюджету розвитку місцевих бюджетів Івано-Франківської області надійшли кошти пайової участі в розвитку інфраструктури населеного пункту. Варто відмітити і поступове зниження надходжень від відчуження майна, яке знаходиться у комунальній власності (з 24,1 млн. грн. у 2009 році до 6,3 млн. грн. у 2012 році).

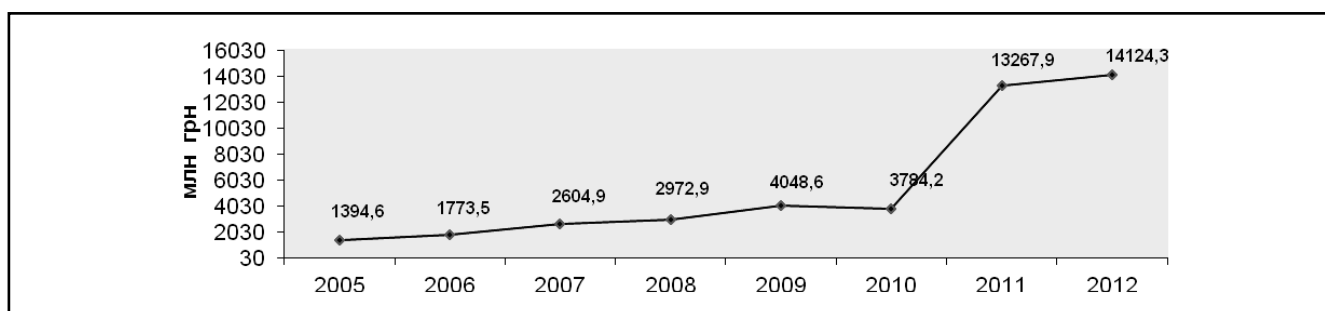

Рисунок 1. Динаміка загального обсягу надходжень до бюджетів розвитку місцевих бюджетів України у 2005–2012 роках

* Побудовано автором на основі джерела [3] та даних Міністерства фінансів України.

Таблиця 1. Надходження бюджетів розвитку місцевих бюджетів Івано-Франківської області у 2009–2012 роках

Роки	Вид надходжень						
	Кошти від відчуження майна, яке знаходиться у комунальній власності	Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення	Кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету за рішенням відповідної ради	Єдиний податок	Надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	Субвенції з інших бюджетів на виконання інвестиційних проектів	Разом
Фактично виконано, млн. грн.							
2009	24,0	32,1	38,5	–	–	–	94,6
2010	15,7	32,2	32,0	–	–	63,0	142,9
2011	15,4	58,2	212,1	41,5	–	88,2	415,4
2012	6,3	34,7	106,2	103,5	8,5	62,9	322,1
Питома вага у структурі надходжень до бюджету розвитку, %							
2009	25,4	33,9	40,7	–	–	–	100
2010	11,0	22,5	224	–	–	44,1	100
2011	3,7	14,0	51,1	10,0	–	21,2	100
2012	2,0	10,8	33,0	32,1	2,6	19,5	100

* Складено авторами на основі даних Головного фінансового управління Івано-Франківської області.

Що стосується витрат бюджету розвитку, то відповідно до Бюджетного кодексу України до них належать: витрати на погашення місцевого боргу; капітальні видатки, включаючи капітальні трансферти іншим бюджетам; внески органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування до статутного капіталу суб'єкта господарювання; видатки на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки, що підлягає продажу та інші.

Питома вага видатків розвитку в 2011 році в середньому по Україні становила 11,8% від загального обсягу видатків. До 2008 року спостерігалось зростання питомої ваги видатків розвитку місцевих бюджетів у середньому приблизно до 20%, що в основному зумовлене зростанням питомої ваги видатків розвитку по місту Києву, які з 2002 по 2008 рік сягали значень від 35 до 48% [4]. Разом із тим слід зазначити, що цей показник по більшості областей у 2011 році є значно нижчим (в середньому без урахування м. Києва складає 10,7%). Найнижче значення має показник по Чернігівській області – 5,5%. Середне значення перевищують лише показники по АР Крим (18,2%), Дніпропетровській (12,2%), Донецькій (16,9%), Одеській (14,2%), Харківській (12,4%) областях та по місту Севастополю (13,9%).

Зауважимо, що капітальні видатки бюджету розвитку спрямовуються на соціально-економічний розвиток регіонів; виконання інвестиційних програм (проектів); будівництво, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства; будівництво газопроводів і газифікацію населених пунктів; будівництво і придбання житла окремим категоріям громадян відповідно до законодавства та інші.

Варто відмітити, що підготовка бюджету розвитку включає підготовку переліку проектів, потім їх ранжування: всі проекти – або майже всі – порівнюють один з одним. За мірою фінансування і виконання проектів, до переліку додають нові програми, і процес повторюється.

Кошти бюджету розвитку розподіляються за об'єктами за рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, від-

повідної місцевої ради при затвердженні місцевих бюджетів та при внесенні змін до них. За об'єктами, строк впровадження яких довший, ніж бюджетний період, визначаються індикативні прогностичні показники бюджету розвитку у складі прогнозу місцевого бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди та враховуються при затвердженні місцевих бюджетів протягом усього строку впровадження таких об'єктів.

Аналіз планування обсягу надходжень до бюджету розвитку місцевих бюджетів указує на те, що в цьому процесі не враховується можливість рівного доступу громадян до однакової якості суспільних товарів і послуг та не розрізняє підходи до формування бюджету розвитку місцевого бюджету відповідно до визначених власних та делегованих повноважень органів місцевого самоврядування.

Вважаємо, що розширення джерел надходження до бюджету розвитку було б більш ефективнішим, якби воно відбулося за рахунок, наприклад, перевищення надходжень по загальнодержавних податках та зборах, що справляються на відповідній території або за рахунок відрахування частки податку на прибуток підприємств, а не передачі коштів з одного фонду бюджету до іншого.

Зауважимо, що чинне законодавство [5] передбачає зарахування до доходів наступного року відповідного місцевого бюджету у вигляді додаткової дотації 50% перевищення планових показників по загальному фонду таких загальнодержавних податків і зборів як податок на прибуток та акцизний збір. При цьому «обсяг додаткової дотації для бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів, бюджетів міст Києва та Севастополя визначається як добуток співвідношення надходжень податку на прибуток підприємств та акцизного податку, що надійшли на аналітичні рахунки обліку доходів державного бюджету на відповідній території понад річні розрахункові обсяги за загальним фондом, скоригованих на суму приросту (порівняно з початком звітного року) надміру сплачених грошових зобов'язань, визначених відповідно до Податкового кодексу України, з

податку на прибуток підприємств та акцизного податку за загальним фондом (у розрахунку використовуються тільки додатні значення показників приросту (порівняно з початком звітного року) надміру сплачених грошових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та акцизного податку), до загального обсягу зазначених надходжень, що надійшли на аналітичні рахунки обліку доходів державного бюджету на відповідних територіях понад річні розрахункові обсяги за загальним фондом, та обсягу додаткової дотації, розрахованої за формулою» [5]:

$$Dd = (Nf - Nr - P) / 2, \quad (1)$$

де Nf – сумарний обсяг надходжень податку на прибуток підприємств та акцизного податку наростаючим підсумком з початку звітного року;

Nr – сумарний обсяг розрахункових надходжень податку на прибуток підприємств та акцизного податку, визначених у законі про державний бюджет України за загальним фондом;

P – сума приросту (порівняно з початком звітного року) надміру сплачених грошових зобов'язань, визначених відповідно до Податкового кодексу України, з податку на прибуток підприємств та акцизного податку за загальним фондом державного бюджету (у розрахунку використовуються тільки додатні значення показників приросту (порівняно з початком

звітного року) надміру сплачених грошових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та акцизного податку).

Що стосується перевищення планових показників по інших загальнодержавних податках та зборах, то ці суми 100% зараховуються до державного бюджету.

Ми вважаємо, що доцільно було б при перевищенні планових надходжень по загальнодержавних податках і зборах:

– враховувати перевищення планових показників не тільки по податку на прибуток та акцизному збору, а й по інших загальнодержавних податках та зборах, що зараховуються до державного бюджету України;

– здійснювати зарахування додаткового обсягу надходжень до місцевих бюджетів не у вигляді додаткової дотації наступного року, а шляхом розщеплення відповідних надходжень у наступному місяці після відображення у звітності перевиконання річного плану. (Наприклад, у звітності за січень–листопад зафіксовано перевиконання запланованого загального обсягу загальнодержавних податків та зборів, які справляються на території регіону, на 6%. Це означатиме, що по тих податкових надходженнях, по яких зафіксовано перевищення планових показників, можна здійснювати вже у грудні перерахування частки зазначених податків і зборів до бюджету розвитку регіону, утворивши його у складі обласного

Таблиця 2. Можливі надходження до бюджету розвитку від перевиконання планових показників по загальнодержавних податках і зборах в Івано-Франківській області (2011–2012 роки)

Податки та збори	План, тис. грн.		Факт, тис. грн.		Пере –(недо)виконання плану, тис. грн.		Можливі надходження до бюджету розвитку, тис. грн.	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Всього	2590666,4	4152293,8	2612011,0	3759314,3	21344,6	-392979,5	10672,3	0
Податок на прибуток підприємств	297708,0	351537,0	324281,1	393931,6	26573,1	4234,6	754,9	0
Збір за використання лісових ресурсів	3219,1	4498,8	3731,4	4372,2	512,3	-126,6	14,6	0
Збір за спеціальне використання води	3774,0	4654,6	5335,2	6752,5	1561,2	2097,9	44,4	0
Плата за користування надрами	41994,3	48731,4	42005,9	53939,9	11,6	11934,1	0,3	0
Податок на додану вартість із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)	456393,0	571487,0	471880,3	544461,5	15487,3	-27025,5	440,0	0
Рентна плата за газ, що видобувається в Україні	99482,2	64894,7	154124,5	186129,2	54642,3	121234,5	1552,3	0
Рентна плата за газовий конденсат, що видобувається в Україні	9214,7	6470,9	8975,7	6593,5	-239,0	122,6	0	0
ПДВ із ввезених товарів	923770,0	1352543,0	1193236,3	1219826,7	269466,3	-132716,3	7654,9	0
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції без н/п)	1564,0	2562,0	2980,1	1904,8	1416,1	-657,2	40,2	0
Ввізне мито	88237,0	112981,0	92186,7	92186,7	3949,7	-10331,2	112,2	0
Вивізне мито	1414,0	2137,0	1906,2	1641,0	492,2	-496,0	14,0	0
Плата за ліцензії	390,0	259,0	375,6	459,3	-14,4	200,3	-	0
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном	5500,0	5380,0	6718,0	7442,1	1218,0	2062,1	34,6	0
Державне мито	12668,0	10290,0	13021,9	9473,0	353,9	-817,0	10,1	0
Обсяг перевиконання плану (тільки позитивні значення показників)	x	x	x	x	375684,0	x	x	x

* Побудовано авторами на основі даних Головного фінансового управління Івано-Франківської ОДА.

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

бюджету. Проте обсяги цих відрахувань не повинні перевищувати 50% від рівня перевиконання плану, тобто 3%.)

Для прикладу розрахунку можливих надходжень від перевиконання планових показників по загальнодержавних податках і зборах проаналізуємо ці показники по Івано-Франківській області (табл. 2).

З даних табл. 2 ми бачимо, що загальний рівень виконання плану в Івано-Франківській області по загальнодержавних податках і зборах у 2011 році становить 100,82%, а у 2012 році – 90,54%. Відповідно до наших пропозицій у 2011 році можливі надходження могли б становити $21344,6 * 50\% = 10672,3$ тис. грн., а у 2012 році – 0.

Що стосується 2013 року, то можливі додаткові надходження, відповідно до наших пропозицій вираховувалися б за формулою:

$$Dn = (Np - Nn) * 50\%, \quad (2)$$

де Dn – додаткові надходження до місцевих бюджетів регіону;

Np – загальна сума перевищень по загальнодержавних податках і зборах у 2013 році;

Nn – недоотримана сума надходжень по загальнодержавних податках і зборах у 2012 році.

Якщо різниця між сумою перевищення надходжень (Np) за 2013 рік та недоотриманою сумою надходжень (Nn) у 2012 році буде мати від'ємне значення, то для розрахунку

додаткових надходжень до місцевих бюджетів регіону в 2014 році ця різниця має бути додана до (Nn) 2013 року. Тобто невиконання плану по регіону зазначених показників матиме негативний вплив на формування додаткового обсягу надходжень у майбутніх періодах, і навпаки, перевиконання позитивно впливатиме на формування цих надходжень. Вважаємо, що такий підхід посилив би мотивацію регіональних органів влади до виконання і перевиконання планових показників по загальнодержавних податках і зборах, що справляються на території регіону і згідно Бюджетного кодексу України зараховуються до державного бюджету. Отримані додатково кошти, на нашу думку, доцільно зараховувати до бюджету розвитку, утвореного у складі обласних чи республіканського (АРК) бюджетів і використовувати на соціально-економічний розвиток регіону.

Світовий досвід свідчить про те, що формування місцевих бюджетів є ефективним лише в тому випадку, коли основну частину коштів становлять власні надходження. Запропонувавши до бюджету розвитку місцевих бюджетів відраховувати частку податку на прибуток в межах 5–10% ми проаналізували вплив збільшення доходів бюджету розвитку на збільшення капітальних інвестицій та ВВП, який складається із ВРП. Проведені нами дослідження взаємозв'язку надходжень до бюджету розвитку та обсягу ВВП підтверджують, що між цими показниками існує прямий зв'язок: за еконо-

Таблиця 3. Розрахунок можливих надходжень до бюджету розвитку місцевих бюджетів відповідного регіону в 2011–2012 роках за рахунок відрахування частки податку на прибуток підприємств

	2011				2012			
	можливі надходження до БР, млн. грн.			Дотація врівнювання, млн. грн.	можливі надходження до БР, млн. грн.			Дотація в врівнювання, млн. грн.
	5%	7%	10%		5%	7%	10%	
Автономна Республіка Крим	43,1	60,4	86,3	1415,7	53,3	74,6	106,5	1806,3
Вінницька	24,9	34,8	49,8	2246,2	20,5	28,6	40,9	2754,1
Волинська	16,2	22,6	32,4	1711,0	14,2	19,9	28,4	2117,1
Дніпропетровська	693,7	971,2	1387,4	1407,0	409,2	572,9	818,4	1501,4
Донецька	337,7	472,7	675,3	2476,9	319,9	447,9	639,9	2433,6
Житомирська	19,2	26,8	38,3	1794,8	21,4	30,0	42,8	2156,6
Закарпатська	12,2	17,1	24,4	2068,1	13,1	18,3	26,2	2530,4
Запорізька	97,0	135,8	194,0	1423,1	96,1	134,5	192,2	1701,5
Івано-Франківська	16,5	23,1	32,9	2051,0	19,8	27,8	39,7	2457,1
Київська	78,5	110,0	157,1	1532,7	101,4	141,9	202,7	1835,1
Кіровоградська	11,1	15,5	22,2	1349,8	12,3	17,2	24,6	1616,0
Луганська	57,6	80,6	115,2	1985,8	112,9	158,0	225,7	2161,2
Львівська	67,9	95,1	135,8	2853,8	78,3	109,6	156,5	3425,4
Миколаївська	48,3	67,6	96,6	1397,4	63,0	88,1	125,9	1659,5
Одеська	98,4	137,8	196,9	2167,3	95,2	133,3	190,4	2762,3
Полтавська	146,1	204,6	292,3	1231,2	140,5	196,7	281,1	1345,0
Рівненська	20,4	28,6	40,8	1777,7	20,1	28,2	40,3	2166,4
Сумська	34,7	48,5	69,3	1252,9	33,6	47,1	67,3	1480,4
Тернопільська	9,2	12,9	18,4	1746,1	14,2	19,8	28,4	2058,0
Харківська	115,5	161,7	231,1	1695,3	126,3	176,8	252,5	2046,5
Херсонська	10,8	15,1	21,5	1545,8	10,6	14,8	21,2	1849,6
Хмельницька	15,0	21,0	30,0	2005,8	20,5	28,7	40,9	2400,8
Черкаська	17,5	24,5	35,1	1619,8	22,2	31,0	44,3	1896,3
Чернівецька	7,3	10,2	14,5	1421,9	8,1	11,4	16,2	1756,4
Чернігівська	18,4	25,8	36,9	1367,0	17,6	24,7	35,3	1616,9
Разом по Україні	2754,9	3856,8	5509,7	43630	1844,1	2581,8	3688,2	51650

Складено авторами на основі джерела [6].

метричними оцінками зростання на 1 млн. грн. надходжень до бюджету розвитку призводить до збільшення валового внутрішнього продукту в середньому на 49,3 млн. грн. у наступному році. Про доволі тісний зв'язок між вказаними показниками свідчить коефіцієнт кореляції, який становить 0,857336905. Це підтверджується і на регіональному рівні на прикладі Івано-Франківської області.

Для визначення можливої суми надходжень до бюджету розвитку місцевих бюджетів відповідного регіону за рахунок відрахування (5–7–10%) податку на прибуток підприємств, що здійснюють свою діяльність на території конкретного регіону, здійснимо відповідні розрахунки (табл. 3).

Як бачимо з табл. 3, за рахунок запропонованого джерела бюджету розвитку місцевих бюджетів отримали б додатково надходження у 2011 році від 2754,9 до 5509,7 млн. грн., а у 2012 році – від 1844,1 до 3688,2 млн. грн. в залежності від відсотку відрахування. Порівняння можливих надходжень із обсягом дотації, яка виділена регіону, підтвердило, що запропоновану частку податку на прибуток слід зараховувати до бюджету розвитку, тобто до доходів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів. Найбільш оптимальним відсотком відрахування податку на прибуток, на нашу думку, буде 5%, оскільки це не суттєво вплине на зменшення доходів державного бюджету, а внесок у розвиток конкретного регіону буде доволі суттєвим. Запровадження такого порядку зарахування податку на прибуток дозволить місцевій владі активно використовувати бюджет як інструмент впливу на соціально-економічний розвиток свого регіону та слугуватиме надійним «зворотним зв'язком» економіка регіону – місцева влада (економічний спад призводитиме до зменшення доходів місцевих бюджетів, економічне зростання – навпаки), адже більшість дохідних джерел, нині закріплених за місцевими бюджетами, напряму не пов'язані з результатами функціонування економічних суб'єктів.

Слід зазначити, що у 2012 році частка доходів бюджету розвитку в загальній структурі доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) зменшилася порівняно з 2011 роком на 1,2 в.п. і становила 14,1% [7, с. 55].

Важливо розуміти, що при складанні бюджету розвитку місцевого бюджету органи влади не можуть орієнтуватися лише на виконання завдань у межах одного бюджетного періоду (бюджетного року), а повинні враховувати довгострокові (3–10 років) або середньострокові (до 3 років) завдання. Тобто такий бюджет має виступати не просто «самостійним інструментом» бюджетного управління, а органічним елементом управління соціально-економічним розвитком регіону, тобто інструментом бюджетного механізму соціально-економічного розвитку регіонів, враховуючи при цьому перспективні завдання та наявність можливостей щодо їхньої реалізації у майбутньому.

Висновки

У результаті дослідження виявлено, що суттєве збільшення у 2011 році частки доходів бюджету розвитку у загальній струк-

турі доходів місцевих бюджетів відбулося в основному за рахунок передачі коштів для здійснення капітальних видатків із загального фонду бюджету до спеціального фонду бюджету.

На основі аналізу діючого порядку розподілу надходжень від перевищення планових показників по податку на прибуток та акцизному збору запропоновано нові підходи до його удосконалення через поширення дії цього порядку на всі загальнодержавні податки і збори та зміни самої процедури зарахування, яка передбачає збільшення обсягу та скорочення терміну надходження коштів до відповідних місцевих бюджетів, що сприятиме підвищенню ініціативності органів регіонального управління та економічної активності суб'єктів бюджетних відносин.

Обґрунтовано пропозицію щодо зарахування до бюджету розвитку місцевих бюджетів 5% податку на прибуток, що справляється на відповідній території.

Вважаємо, що врахування внесених пропозицій дозволить збільшити надходження до бюджету розвитку місцевих бюджетів України і сприятиме підвищенню показників соціально-економічного розвитку регіонів.

Список використаних джерел

1. Щодо типової форми рішення [Електрон. ресурс]: Вимоги Міністерства фінансів України щодо планування видатків місцевих бюджетів від 06.12.2010 №31-11020-14-5/33585/ Режим доступу: <http://forum.minfin.gov.ua/viewtopic.php?f=20&t=385&start=10>
2. Бюджетний кодекс України [Електрон. ресурс] зі змінами і доповненнями: затверджений Законом України №2456-VI від 08.07.2010. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Цюпа О.П. Аналіз надходжень бюджету розвитку місцевих бюджетів Івано-Франківської області / О.П. Цюпа // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. зб. Вип. 7. Т. 2 / За ред. І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ, 2011. – С. 440–445.
4. Шут С.О. Планування та бюджетування державних капітальних вкладень на місцевому рівні / С.О. Шут // Ефективна економіка [Електрон. ресурс]: наук. вісн. – Вип. 6. – Дніпропетровськ: ДДАУ, 2013. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
5. Про затвердження Порядку перерахування до загального фонду місцевих бюджетів 50 відсотків надходжень податку на прибуток підприємств та акцизного податку понад річні розрахункові обсяги [Електрон. ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.2011 №860/ Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/860-2011-%D0%BF>
6. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: у 6 т. / [редкол.: М.Я. Азаров, (голова) та ін.]. – К.: НДФІ, 2004. Т. 4: Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі / [М.Я. Азаров, Ф.О. Ярошенко, О.І. Амоша (кер. авт. кол.) та ін.]. – 2004. – 368 с.
7. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: у 6 т. / [редкол.: М.Я. Азаров, (голова) та ін.]. – К.: НДФІ, 2004. – Т. 5: Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування / [М.Я. Азаров, Ф.О. Ярошенко, В.Г. Бодров та ін.]. – 2004. – 400 с.